

BISERICA și ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria : Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate : Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA și ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
---	--	--

Școala de repetiție.

Când s'a organizat școala noastră poporală, când i-s'a dat un plan de învățământ, s'a decretat totodată și înființarea pe lângă fiecare școală poporală a cursului de repetițiune.

Scopul școlii de repetițiune în întâiul rînd este, ca elevii ajunși la o vîrstă mai coaptă, să repeteze cunoștințele câștigate în cei șase ani de școala cotidiană, pentru a nu le uita; și pentru a se obicinui cu cartea, cu cîștitul, fără de care ușor recad în analfabetism și redevin ignoranți, neținînd cont și seamă de lupta vieții, pentru care cartea furnisează armele.

Cursurile de repetițiune au și un al doilea scop mare — și acesta în diferite rînduri a fost accentuat și s'a solicitat cultivarea în această direcțiune a poporului, și din partea statului — scopul de a da tinerimei dela sate o cultură practică, a-i da cunoștințe necesare practice pentru trai și pentru muncă. S'a impus chiar din partea statului, ca în legătură cu cursurile de repetițiune să se facă cursuri de agronomie și pomologie, conform trebuințelor și condițiunilor locale ale diferitelor comune.

Consistorul nostru an de an, prin circulari și ordinațiuni speciale chiar, a dispus inactivarea și ținerea regulată a cursurilor de repetițiune, și îmbinarea acelor, posibilmente, cu școale agricole și de pomologie.

Ori-ce dispozițiune bună însă, ori-ce intențiuni și gânduri bune, pot să rămână fără efect binefăcător, fără rezultat, când se împedecă acolo, unde trebuie să fie executiva. Și faptele ne do-

vedesc, că sunt foarte puține școale pe teritoriul Consistorului aradan, unde școala de repetiție să funcționeze regulat alături cu școala cotidiană.

Fără îndoială, lipsa de învățatori cvalificați pentru toate stațiunile, sărăcia poporului și necesitatea de cărți corespunzătoare, sunt pedeci considerabile pentru dezvoltarea școlii de repetițiune.

„Dar dragostea pentru vocațiune, devotamentul pentru o muncă sublimă, cum este aceea a învățatorului, și mai mari lucruri și mai însemnate biruințe, să zicem așa, au produs...“

Punem în atențiunea învățătorilor nostri problema școlii de repetițiune și le cerem să ia la inimă cauza. S'o ia la inimă, să o judece și să-și tragă consecvențele datoriei de îndeplinit față de neam și biserică.

Învățătorul Iuliu Vuia a tipărit de curînd o bună carte, manual pentru școalele de repetițiune, o carte care poate fi întrebuițată cu folos. Ar fi de dorit ca în această privință mulți să-l imiteze sau cel puțin să-i folosească cartea.

Se impune neamănat regularea afacerii școlii de repetițiune; și aceasta revine îndatoririi învățătoresți, căci la învățatori s'a împedecat și tot dela dînsii trebuie să pornească sarea situației.

Apostoli ai culturii neamului sunteți chemați să fiți, dascălilor, fiți dar!

Despre metoda fonomimică,

de

— Traian V. Givulescu. —

— Urmare. —

2. Principiile metodei fonomimice.

Studierea continuă și asiduă a sufletului copilăresc în timpurile mai nouă a dat naștere unei noi științe care se numește: Pedologie sau Psihologia copilului. Cu cât metodicienii au străbătut mai adânc în secretele sufletului copilăresc și cu cât ei au isbit de a cunoaște și a stabili legile dezvoltării psihice succesive ale copilului, ce este supus la influența învățământului pedagogic, cu atât metodicienii au ajuns de a născoci noue proceduri din ce în ce **tot mai naturale**. Pedologiei (Psihologiei copilului) îi putem mulțami, că pe cum pe alte terene ale instrucțiunii, așa și pe terenul cetirii, metodicienii au căutat să construiască metode treptat tot mai potrivite cu dezvoltarea sufletului copilăresc, tot mai ușoare și mai plăcute! Incepând dela Stefani și Graseo în scriptologie ceva reforme esențiale și principiale nu s'au făcut, numai în modul de aplicare practică, așa d. e. Abecedarele de astăzi cu scop de a facilita învățarea scrisului îmbinat cu cetitul ne prezintă mai mult sau mai puțin *Genetica* literelor. În timpul mai nou chiar și ilustrațiunile (icoanele) de cari sunt însoțite literile în Abecedare, ajută pe școlari întru recunoașterea sunurilor și în acest chip contribuiesc în mod considerabil la facilitarea primelor începuturi ale cetitului și scrisului. Există însă astăzi o procedură și mai ingenioasă. Aceia cari se interesează de progresele cele mai nouă ale metodei elementare, desigur vor fi auzit și cetit deja despre cel mai nou metod pentru învățământul cetitului, înțeleg: **metoda fonomimică**. Să-mi permite-ți ca cu această ocaziune să espun pe scurt principiile și avantajile practice ale acestui nou metod, ilustrând teoria tot-odată și cu vre 1—2 probe de lecțiuni.

Termenul *fonomimică* este cuvânt grecesc, compus din cuvintele: *fono* = sunet și *mimică* = gest. Va să vică la acest metod avem de a face cu **sunete, acompaniate de anumite gesturi!** Ideea fundamentală a metodei fonomimice a dat-o mai întâiu psihologul (pedologul) francez Emil Grosselin (cetește: Groslen). El a inventat acest metod și el a încercat să-l aplice mai întâiu. D-na Pape Carpentier (cet. Pap-Carpantié) tot franceză a prelucrat metoda lui Grosselin întrun Indreptar practic. În patria noastră învățătoarea Tomcsányi Czukrász Róza a aplicat metoda fonomimică la cetirea maghiară, Stu-

dierea acestei cărți m'a îndemnat să mă ocup mai de-amanuntul cu fonomimica.

Principiile fundamentale ale metodei fonomimice sunt acestea:

1) *cetitul se învață mai întâiu și încă cu totul separat de scris, ear nu paralel cu acesta, ca la scriptologie*; 2) *școlarii învață toate vocalele și toate consonantele împărțite în timpuri potrivite, în timp relativ scurt în 10—12 săptămâni; și anume așa, că sunurile singuratiche nu le mai dezvoltăm (în mod analitic) din ziceri, cuvinte și silabe, ci le face cunoscute școlariilor în mod sintetic, în cadrele unei istoriori scurte și interesante cu ajutorul onomatopoei, imitărei sunetelor auzite în natură și acompaniate de anumite gesturi mișcări pantomimice corespunzătoare, gesturi cari să stea în raport intim cu sunetul respectiv, d. e. când fac cunoscut școlariilor sunul »S« li-l prezentez ca imitația (sonomatopeia) zizăitului ce îl emite insecta și în același timp și mișc brațele cam așa, pecum vibrează aripile insectei, care zboară scl.*

Prin această procedură „**sonul se asociază strîns cu „gestul”** (semnul, numire) ce-i corespunde și se pot reproduce ușor unul pe altul;

3) *întâi se arată litera tipărită, fiind că e mai simplă și mai marcată — apoi cea scrisă, e de observat, însă ca figura literei avem să-o aducem în stînsă legătură de asemănare cu obiectul care produce sunetul respectiv, d. e. litera »r« este imagina cătelușului, care când e mânios hîrăe așa »rrr!«; litera »t« este icoana pendului dela ciasornic, care face tic-tac; litera »z« reprezintă pe insecta cu aripile întinse când aceea produce sunetul »z« scl.*

Prin această procedură »sonul« cu »gestul« și cu »litera« corespunzătoare se asociază în mod insepabil, așa încât îndată-ce învățătorul execută cutare »gest« școlarul imediat și pronunță și sonul coresp. și foarte ușor, așa zicând, jucându-se își aduce aminte și de litera respectivă scl.

De aici vedem așadar, că: **fie-care șon își are gestul său deosebit**, cu ajutorul căruia școlarul începător în scurtă vreme poate să-și însușească sunurile și literele tuturor vocalelor și consonanțelor, și încă în modul cel mai natural, pentru-că la agonisirea acestor cunoștințe conlucră atât auzul, cât și vîzul și totodată și mișcarea corporală (mimica). Aci copilul într'adevăr vede cum se nasc sunurile și literele lor. Această procedură consună și cu mersul de dezvoltare istorică a limbajului omenimei.

(Va urma).

Iarăși „Dispute cu Nazarenii“.

Ivirea și lățirea sectei nazarenene, ca acțiune contrară doctrinei sf. noastre biserici, a produs o reacție vie în sînul preoțimei. Aceasta e o dovadă, că stăm în fața unui rău mare, a unui dușman comun, care fără astâmpăr luptă cu armele sale contra legii strămoșești. Și e un semn îmbucurător, că ne trezim la muncă cel puțin în ceasul al unsprezecelea! Până acum adecă ne-am mulțămît să relevăm câte un caz ori altul, din pățaniile și disputele cu nazarenii, fără a fixa ce anume am putut scoate cu folos pentru cei rătăciți. La acest loc, cred că exprim toată dragostea fraților în Cristos, când salut cu inima caldă frumoasa idee întrupată a dlui A. Bartolomeiu și soțului, în broșura: »Dispute cu Nazarenii«.*)

În coloanele acestui prețuit ziar s'au ridicat voci însufletite pentru cauză. Părintele Traian I. Magier crede, că omiterea cuvintelor preainalte, deci neînțelese de popor, este absolut necesară, dacă e ca să se poată desface broșura aceasta între cărturarii de pe la sat.

Incolo d-sa zice, că este scrisă cu aparat științific-modern și este tocmai la timp sosită, pentru a servi drept armă contra nazarenismului. În resumat aceasta e părerea părintelui Traian I. Magier. Mă opresc puțin la ea. De dragul cărții, și de dragul și scumpului frate în Cristos! Zelos și harnic dela fire sub impresia momentului și a împregiurărilor, cu gândul curat de a face un bun serviciu cauzei și a o îndruma în cale dreaptă, ved limpede, că n'a observat ce zice părintele Aron Bartolomeiu, la prefață partea din urmă: »Crezînd deci, că poate voi folosi încâtva colegilor mei preoți în luptă cu sectarii nazareni, dacă le arăt cum apăr eu față de aceștia, punctul de vedere al bisericii noastre;... pentru-că de observa, nu avea credința, că cartea are menirea să se desfășure și între cărturarii de pe la sate.

Aprob cu toată inima părerea părintelui Magier în ceea-ce privește limba. O carte românească, scrisă de om deștept și cu aparat științific, am cere să fie scrisă în limba poporală. Cu asta nu vreau să zic, că trebuie să ajungă în mîna poporului. Ori-ce român cult, când are înaintea sa o carte scrisă în limba lui, par'că se înalță cu sufletul, e mulțumit și încântat; pe când dacă vede înaintea-i un șir întreg de teorii, fie acelea ori-cât de științifice, rămîne rece, dacă nu chiar indiferent, când nu simte pulsațiunea po-

porului în ea. Urmarea este, că în loc să guste cu nesăț nectarul științei, se perde într'un labirint ariadnic.

Cartea aceasta este a preoțimei. Nu este iertat poporului să-se pasioneze de ea, nici chiar dacă ar' înțelege-o, fiind scrisă »pe înțelesul tuturor.« Am cuvinte puternice să susțin aceasta. Întâi de toate să deschidem broșura. Să luăm ori-care tractat ne place. Vom vedea, deja la prima ochire, că *nazareanul* în expunerile sale este scurt, mai în tot locul întreabă, lângă întrebare își aplică *citatul* său fals interpretat, și nimic mai mult. Părintele combatant, D-l A. Bartolomeiu, e ne-voit să-l *lumineze*. Asta e ținta disputei. Ca s'o facă aceasta, -- fără să vrea, -- are nevoie de-o tractare mai înaltă, să zicem chiar academică. -- Asta reclamă aranjarea în sistem, --- cum o face în carte, -- a chestiunilor, de cari se ocupă. Bine, scumpilor colegi, ajuns'am noi oare să ținem curs de teologie și încă pe-un nivel științific academic, în fața unui fanatic incult? Dar pentru Dumnezeu, de unde are omul acesta și cu toți soții săi, elemente suficiente, cu cari pregătiți să poată înțelege explicările și să urmeze celor-ce le-a auzit din gura preotului lor? Busola credinții ortodoxe luminoase n'o mai au, sunt dați pradă apucăturilor eretice și patima fanatismului îi întunecă și le arde sufletul.

Aici ar putea cineva să întrebe: Dacă cartea din vorbă nu e pentru popor, că n'o înțelege, cum de-i bună pentru preoțime, care are să lumineze poporul? Un paradox, nu-i așa? Dar vom căuta să răspundem și la întrebarea aceasta. Știu cu toții, că nazarenii, cari poartă cap luminat, sunt puțini de tot. Aderenții? De la unul până la cel din urmă, incultii ori semi-doctii. Cu acesta preotul se întâlnește rar de tot. ori nici când. Motivul este: ori că-l urește, ori-că nu se simte destoinic a purta disputa, ori teama, ca nu cumva preotul prin superioritatea lui intelectuală să-l stringă cu ușa, și să nu poată răspunde, căci atunci e gata de el! Devine ridicol și asta ar' însemna micșorarea vazei lui înaintea poporului și destrămarea celor adunați. Cu ai săi, preotul convine zilnic. La spune, pățania cu pocăitul cutare, și-i luminează pe acesta. Îi poate oare? Sunt aceștia mai culti decât ceilalți? Nu, însă au ținut cu tărie la credința strămoșească; elementele din studiul religiunii dobândite în școala poporală, le țin viu în minte. Sunt gata cu toată inima să asculte sfaturile preotului: toată ființa lor accesibilă învățăturilor religioase. Nu-i așa, că deosebirea e mare? Acolo, la pocăit, inimă închisă, reuțăfită și orbită de fanatism: aici, față senină, curată, suflet primitiv și vesel. Amândoi români, cel dintâi e negațiunea firii sale sufletești moștenite, al doilea

*) Discutarea ei din punct în punct am crezut nimerit s'o fac în proxima conferință preoțească.

înzestrat cu cea mai aleasă trasură a ființei românilor; credința, legea românească! Cu nazarean, sau cu pocăit, — a priori — nu poți dispune.

(Va urma)

La cestiunea

„Dascăli noștri nu lucrează.“

Resultatul muncii unui individ, atârână dela împrejurările și condițiunile de viață în cari trăește și se susține între împrejurări și condițiuni de viață mai bune, mai priincioase dezvoltării lui, cu atât și activitatea aceluia este și poate să fie mai spornică, mai laudabilă. Și din contră stagnează, dacă nu decade chiar cu totul. Sub acest raport, ceea-ce putem susține despre persoane singurate, se poate susține și despre un întreg. Stând lucrul astfel, nu înțelegem, nu putem înțelege, acusa grea și nebasată, că: „dascăli noștri nu lucrează,“ fără a-se ținea cont de împrejurările și condițiunile de viață în cari trăesc și se susțin învățătorii peste tot, ear noi, învățătorii români în deosebi.

Nu că învățătorii nu lucrează, ci după împrejurările și condițiunile de viață în cari trăesc și se susțin ei, lucrează — mult, lucrează de ajuns, ear dacă n'ar avea a se lupta cu atâtea lipse și ne-ajunsuri materiale, dacă ar fi și mai mult spriginiți în lucrările lor și dacă li s'ar da și mai multă atențiune, zic dacă toate aceste ar lipsi, asigurăm, activitatea noastră ar fi și mai mănoasă, insufiețirea de muncă și carieră și mai mare.

Mi-se cer probe? Dapoi câte școale de-ale noastre nu sunt luate drept model chiar și de inspectanți regești! Și aceasta e mult, foarte mult astăzi, între împrejurările vitrige ce au a-le străbate școalele noastre din punct de vedere național-bisericesc. Acolo e reuniunea noastră, a cărei archiv singur e un măgăzin de lucrări, toate, inimă caldă românească, din dragoste și inimă caldă învățătorească față de neam, față de biserică și față de școală, pentru cari unul fie-care am muncit, muncim și vom munci cu drag.

S'au ridicat și se ridică mereu de atâtea-ori plângeri din partea învățătorilor, reclamându-se în mod imperios îmbunătățirea stării lor materiale, ca astfel și ei să poată lucra și desvolta o activitate tot mai înaintată, tot mai spornică. Pentru-că ori-cum s'ar înviri lucrul, dar fără mijloace materiale suficiente de existență, nu se poate închipui insufiețire. Iubirea de arginți da, este de condamnat, mai ales pentru aceia-ce au să lupte pentru idealuri, dar la noi, nu despre aceasta e vorba. Cu stomacul gol, cu familia desaranțată, în ceia-ce privește subsistența, ori-cum s'ar zice, dar cu greu te poți însufieți. Iată dar, că cauza răului, ca să zicem așa, dacă există, nu noi învățătorii suntem.

Recunoaștem, adevărat, vremurile ce le străbatem sunt grele, și astfel între împrejurările actuale cu greu, foarte greu se poate face o îmbunătățire spre mai bine. Dar atunci, dacă în privința materială de-o camdată nu i-se poate ajuta mai mult, nu înțelegem de ce nu ni-se recunoaște după merit prestațiunile noastre, activitatea noastră prestată pe altarul bisericei și școlii și prin aceasta pe altarul națiunei noastre, de ce nu ni-se tinde ajutorul moral convenit, ci în schimb suntem mereu apostrofați și atacați în ceia-ce avem

noi mai scump: demnitatea și conștiința curată a împlinirii datorințelor noastre. Recunoaștem și aceea, vor fi poate și de acei învățători, precum de alt mintrelea sunt ei oameni și în alte clase, ca să mă exprim așa, cari nu-si vor face datorința și nu vor lucra așa, după-cum s'ar cuveni, pentru-că da, „nu-i pădure fără uscaciune,“ dar pentru aceea nu se poate acusa întregul și pentru-ce de altă parte să practică aceasta tot nu mai față de învățători?

Să ajutăm, dacă se poate, corpului învățătoresc și rezultatele îmbucurătoare n'o să întârzie, dar să nu-l tractăm mereu cu apostrofări ca și cele de măsură: „dascăli noștri nu lucrează,“ pentru-că cu apostrofări grele și nebasate, cred eu, însufiețirea și dragostea de muncă a învățătorilor nu se potențiază. Și dacă nu, atunci nu înțeleg cu ce scop se fac.

„Da-ți chesarului ce este al chesarului și lui D-zeu ce este a-lui D-zeu“ — zice sfinta scriptură.

Cuvin, la 6 August n. 1903.

Dim. Popoviciu

inv. dir. rom. ort.

CRONICA.

* **Serbători.** Ziua Majestății Sale, împăratul și regele nostru Francisc Iosif I, s'a serbat cu o deosebită solemnitate, pontificând la serviciul divin din catedrala din Arad P. S. Sa episcopul nostru diecesan Ioan I. Papp, încunjurat de următorii preoții liturgisitori: C. Sa Roman R. Ciorogariu, ieromonach; Procopie Givulescu, protopop; Dionisie Popovici, asesor consistorial; Gavril Bodea, preot; Dr. Iustin Suci, protodiacon.

În decursul serviciului a fost hirotont întru diacon Constantin Mihulin ales preot în Cicir.

Mercuri, în ziua Schimbării la față, de-asemena a pontificat P. S. Sa episcopul nostru diecesan, asistat de aceeași suită preotească. Cântările liturgice le-a executat un cor evartet improvisat de învățătorul N. Ștefu, într'un mod plăcut.

Joi, în ziua de Sf. Ștefan, a pontificat P. S. Sa încunjurat de preoții amintiți mai sus și Vasilie Olariu, referent consistorial. În decursul serviciului a fost sfântit de preot Constantin Mihulin.

Au sosit la Arad și au asistat la serviciul divin pelerini din munții apuseni, veniți sub conducerea preotului Gomboș pentru a merge la mănăstirea noastră H.-Bodrog.

* **Consistorul** gr. or. rom. din Arad, ca senat școlar a hotărit în ședința sa ținută Marți, asupra primirei elevilor preparandiali cari se vor împărtași de beneficiului întreținerii gratuite în alumneu.

În aceeași ședință s'a hotărit și asupra distribuirei stipendiilor din fundațiunile diecesane.

* **Convocare.** În sensul §-ului 41 din statute, convocăm adunarea cercuală a despărțământului Torac al „Astrei“ pe ziua de Sta-Maria-mare 15/28 August la 3 oare p. m. în comuna Ecica-română. Obiectele adunării: 1. Cuvânt de deschidere. 2. Raportul cassarului, despre starea cassei și prezentarea budgetului. 3. Alegerea unei comisiuni, pentru censurarea raportului de cassă și a budgetului. 4. Alegerea unei comisiuni, pentru acvirarea membrilor noi. 5. Eventuale disertațiuni, cari au să fie anunțate adunării, cercuale cu 24 oare înainte de ținere. 6. Înființarea unei agenturi în Ecica-română. 7. Eventuale pro-

puneri cu privire la prosperarea despărțământului. 8. Cuvânt de închidere. Toracul-mic, la 3/16 August 1903. V. Petrovici, director, Petru Mihaie notar.

* **Reuniunea** despărțământului I—VII. a învățătorilor gr. or. rom. din diecesa Aradului s'a intrunit în adunare generală Vineri, în catedrala din Arad.

P. S. Sa, d-l Episcop diecesan a binevoit a asista la prima ședință. Un public numeros a asistat. Desbaterile s'au ținut demn.

* **Muzeu etnografic în Iași.** Ziarele din România comunică că din inițiativă privată se va înființa la Iași un muzeu etnografic, în care vor fi adunate toate remășițele istorice și preistorice ale popoarelor cari au locuit cândva Moldova. Se știe că răposatul profesor N. Beldiceanu și profesorul Buțurian s'au ocupat de aproape cu aceste cercetări. Județele Iași, Dorohoiu și Suceava sunt pline de resturi preistorice din epocile de bronz, fier și din perioade neolitică.

Concurs.

Pentru întregirea vacantului post de paroch gr. or. rom. din **Mely-Nadăș**, se publică concurs cu termen de **39 de zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala”

Emolumentele împreună cu acest post sunt; 1) o sesiune de pământ parte fâneațe, parte pământ arător, constătătoare din 32 jugere după care alesul are să plătească contribuția anuală; 2) stola îndatinată dela toți credincioși; 3) Dotația dela stat satorită după lege.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și înainteze concursurile lor, instruate amăsurat dispozițiilor din Regulamentul pentru întregirea parochiilor, comitetului parochial, pe calea oficiului protopresbiterial gr. or. rom. din Belinț (Belincz, Temes-megye) și a se prezintă într'o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică din Mely-Nadăș, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În înțelegere cu mine; GHERASIM SĚRBU, protopresb.

—□—

2—3

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de învățător dela școala confesională gr. or. rom. din **Ficataru**, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.”

Emolumente împreună cu acest post sunt: 1) În bani gata 388 cor.; 2) 12 meți de grâu, 12 metri de cucuruz; 3) 32 metri de lemne, din care are a se încălzi și sala de învățământ; 4) Locuință liberă cu grădină lângă casa de 1 juger, 2 jugere de pământ estravilan și 10 cor. pentru scripturistică, 10 cor. pentru conferința, dela înmormântări unde va fi poștit 40 fil.

Reflectanții au să-și aștearnă petițiile lor instruate după lege, în termenul fixat, comitetului parochial pe calea oficiului protopresbiterial din Belinț (Belincz Temes-megye) și să se prezenteze într'o Duminecă sau într'o sârbătoare în sf-ta biserică din Ficataru spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic și peste tot în dele bisericesti.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine; GHERASIM SĚRBU, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc din comuna **Duud**, cu termen de alegere pe ziua ep 7/20 Sept. v. a. c. pe lângă următoarele emolu-

mente și condițiuni: 1) În bani 460 cor.; 2) Șapte jugere pământ, din care un jugher livadă și 6 jugere arător prețuit în 140 cor.; 3) 24 metri de lemne, din care are să se încălzească și sala de învățământ; 4) Pentru conferință; 5) Scripturistică 6 cor.; 6) Dela mort mare unde va fi poștit 80 fil.; 7) Dela mort mic 60 fil.; 8) Cvarțir liber cu 2 chilii, cuină, camară, grajd cu colnă, precum și intravilan complet.

Recurenții datori de a ocupa acest post au să producă; a) Estras de botez, b) testimoniu despre absolvarea preparandiei; c) testimoniu de cvalificațiune din limba română și maghiară, d) atestat despre purtarea morală, și eventual despre serviciul neîntrerupt prestat mai înainte, e) declarațiune că pe basa serviciului din alta comună, începând dela care dat își formează pretensiunea la cvinevenal.

Alesul învățător e dator a conduce strana în biserică fără alta remunerațiune, și până la alegere să se presinte odată în sf. biserică, s'ă dovedească isetimea în cântare și tipic.

Recurenții sunt avisați, ca recursurile lor cu documentele sus înșirate, (adresate: Comitetului parochial în Duud, p. u. Ternova com. Arad) să le subșternă până la termenul desfipt mai sus Mult On. Domn protopop George Popoviciu, în Șiria (Világos.)

Duud, la 25 Iulie (7 August 1903,

Teodosiu Motorca,

președinte.

Ioan Volentir,

adm. com par.

Cu știrea mea; TRAIAN TEREBEŢ, adm. prot. not.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a postului de învățător, dela școala rom. gr. or. diu **Spatta**, protopopiatul Lipovei, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prime publicare în foaia „Biserica și Școala.”

Emolumentele anuale împreună cu acest post sunt: 1) În bani gata 240 cor.; 2) În naturale: a) 20 meți de cucuruz sfărâmat; b) 10 meți de grâu; 3) 4 jugh. pământ arător și fâneaț; 4) 20 metri de lemne pentru învățător și 12 metri de lemne pentru încălzitul salei de învățământ; 5) Pentru scripturistică 6 cor.; 6) Pentru conferință 4 cor.; 7) Pentru curatoarat 18 cor.; 8) Pentru întregirea salariului se va recurge la ajutor de stat; 9) Cortel liber cu grădină de legume.

Recurenții sunt avisați, ca recursele lor, ajustate cu documentele de cvalificațiune, prescise prin lege, și cu declarațiune, că pe basa serviciului prestat în alta comună, de când începând își formează pretensiune la cvinevenal, și adresate comitetului parochial concernent, să le subștearnă până la termenul susindicat, snbserisului protopresbiter în Lipova (Lippa) — precum și să se prezenteze în vr-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Spatta, în 22 Iunie (12 Iulie) 1903.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine; VOICU HAMSEA, protopresb.

—□—

2—3.

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de învățător dela școala gr. or. rom. din **Secaș**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. In bani gata 600 cor.
2. Pentru lemne din cari este a se încălzi și sala de învățământ, și pentru adusul lor 140 cor.

3. Scriptica învățătoarească 10 cor.

4. Pentru conferințe 20 cor.

Dela înmormântări, unde este poftit, 40 fil. de fie-care cas.

6. 4 jugere pământ, care de present, fiind gaiu, nu se poate folosi.

Afară de acestea are locuință liberă cu o chilie și bucătărie și cu grădină de 400□.

Aceste emolumente se eiectează pe credincioși după florinul de dare.

Reflectanții au să-și aștearnă petițiile concursuale în termenul concursual, instruate amăsurat legilor în vigoare, și într-un-cât ar fi fost aplicați, și cu atestat despre serviciu de până acum, și cu o declarațiune că, cu începere de când își formează pretensiune la cvincvenal, comitetului parochial, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț (Bélinez, Temesmegye) și într'o Duminecă sau sârbătoare a se presenta în sf. biserică din Secaș pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

Belinț, în 17/30 Iulie, 1903.

In înțelegere cu mine: *Gerasim Sârbu*, protopresbit.

—□—

3—3

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de preot din parochia de clasa a III-a d n **Pădurani**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesiune de pământ arător și fânaș situat pe locuri deloase; 2. Birul usuat, câte o măsură cucuruz, dela 70 familii; 3. Stolele usuate dela 800 suflete; 4. Intregire de dotație dela stat 430 cor., pentru cei cu cvalificație sub VIII.; 5. Intravilan și estravilan parochial (grădini.)

Reflectanții la acest post, petițiile concursuale instruate conform Regulamentului pentru parochii, în termenul concursual, au să le trimită comitetului parochial, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. al Belințului (Bélinez, Temesmegye) și într'o Duminecă ori sârbătoare a se presenta în sf. biserică din Pădurani, spre a-și arăta desteritatea în rituali și în oratorie.

Comitetul parochial.

Belinț, în 17/30 Iulie, 1903.

In înțelegere cu mine: GERASIM SÂRB, protopresb.

—□—

3—3

Pentru întregirea definitivă a postului de învățător din **Checheș**, tractul Belințului, amăsurat în altului decis consistorial de sub Nr. 2563 din 19 Iunie (2 Iulie) 1903, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. In bani gata 360 cor.; 2. In bucate 20 chible grâu, 20 chible cucuruz, socotite cu 200 cor.; 3. Folosirea a 3¹/₂ jugere pământ, parte arător, parte fânaș, socotită laolaltă cu 70 cor.; 4) Pentru lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ 64 cor.; 5) Pentru conferințe și scripturistica 20 cor. Afară de acestea are cvartir liber și intravilan.

Se observă că după pământul învățătoresc alesul învățător va avea se poarte toate sarcinile publice.

Reflectanții la acest post, petițiile lor, instruate conform legilor în vigoare, în termenul de mai sus, au să le trimită, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. al Belințului (Bélinez, Temes-megye) comitetului parochial; ear într'una din Dumineci ori sârbători, în lăuntru termenului concursual, au să se prezenteze în sf. biserică din Checheș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

Belinț, în 16/29 Iulie, 1903.

In înțelegere cu mine: GERASIM SÂRB, protopresb.

—□—

3 3

Conform ordinațiunei Venerabilului Consistor gr. ort. rom. din Arad de sub Nr. 3032 din anul 1903, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare, pentru indeplinirea definitivă a stațiunilor învățătoresți vacante din protopresbiteratul Hăl-magiului:

1. Aciuța in bani numărari 500 cor., 6 stângi de lemne, conferința 20 cor., scripturistica 10 cor., venite cantorale, care toate dau suma de 600 cor.

2. Dobroț in bani numerari 524 cor., 6 stâng, de lemne, conforința 20 cor., scripturistica 6 cor., cari toate dau suma de 600 cor.

3. Iosaș in bani numărari 380 cor.; 5 șinice grâu, 5 șinice cucuruz computeate in 120 cor., 6 stângeni de lemne, din care are a se încălzi și sala de învățământ, pentru conferință 16 cor., scripturistica și cărți școlare 20 cor., pentru curatorat 20 cor., venite cantorale, cvartir și grădina pentru legume, care toate laolaltă dau suma de 600 cor.

4. Honțisor in bani numărari 420 cor., conferința 16 cor., scripturistica 8 cor., venite cantorale, cvartir și grădina în natura.

5. Secaș, in bani numărari 504 cor., 6 stângeni de lemne 96 cor., 1 jug. pământ in preț de 20 cor., cvartir și grădina în natură.

6. Șoimuș-Buceava cu salar de 430 cor. cvartir și grădina în natură.

7. Sîrbi cu salar de 436 cor. conferința 16 cor., scripturistica 8 cor., cvartir și grădina în natura.

8. Prevaleni cu salar de 480 cor. stolele cantorale, cvartir și grădina în natura

9. Tomești in bani numărari 458 cor. pentru lemne 80 cor., cvartir și grădina în natura.

10. Valea mare in bani gata 480 cor., conferința, scripturistica, venite cantorale, cvartir și grădina în natura, care toate dau suma de 600 cor.

Se observă, că stațiunile învățătoresți susinșirate unde salarele nu ajung la minimul prescrist, acelea după indeplinire prin învățători cvalificați, se vor întregi prin ajutor sperativ dela stat.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste stațiuni, sunt avertizați ca recursurile ajustate cu documentele prescrise amăsurat Regulamentului, și cu declarațiunea, că pe baza serviciului neîntrerupt ca învățător, de când își formează pretențiunea la cvinevenal, adresate comitetului parochial, să le trimită oficiului protopresbiteral gr. ort. rom. din Hălmagiu (N.-Halmagy). având până la alegere a-se prezenta în vre-o Dumineca ori sârbătoare în sânta biserică din comuna la care au recurs, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic

Comitetele parochiale.

În conțelegere cu mine: IÓAN GROZA, protopresb. și inspector școlar.

—□—

3 3.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. rom. din **Crocna**, conform ordinațiunei Ven. Consistor eparchial de sub Nr. 2619/1903, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.”

Emolumente sunt: În bani gata 357 cor. 64 il.; 10 șinice grâu și 10 șinice cucuruz, computale în 120 cor.; 5 jughere pământ arător în preț de 60 cor.; 6 stângeni de lemne în natură prețuite în 96 cor., ear pentru încălzitul școalei cât va cere trebuință; pentru manipularea grădinei de pomărit și școala de repetițiune economică dela notariat 60 cor., pentru conferența învățătorescă 20 cor., pentru scripturistica 6 cor.; pentru curatorat 28 cor.; venite cantorale, cvartir și grădina.

Alegândul învățător are să conducă cantoratul în biserică fără altă remunerațiune, și are să deie declarațiune, că pe baza serviciului prestat în altă comună ca învățător, de când își formează pretenșiunea la cvinevenal?

Dela recurenți se cere, ca recursurile instruate conform prescrișelor Stat. Organic și Regulamentului de învățământ, adresate comitetului parochial din Crocna, să le trimită Oficiului protopresbiteral gr. ort. român din Hălmagiu (N.-Halmagy) având până la terminul de espirarea concursului a se prezenta în vre-o Dumineca ori sârbătoare în sânta biserică din Crocna, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, m. p. protopresbiter și inspect. școlar.

—□—

3—3

Cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala” se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a stațiunilor învățătoresști din următoarele parochii:

1) **Bârsa școala a II-a** (clasele inferioare) cu venitele 336 cor în bani; 2) usufructul a 10 jugh. cat. de pământ estravilan; 3) 4 șin. grâu, 4 șin. cucuruz, 32 m. lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ, conferența și scripturistica conf. preliminarului; dela înmormântări, unde va fi poftit, câte 2 cor., cvartir cu 2 chilii și grădină.

2. **Căcărău** cu venite de 300 cor. în bani; 5 șin. grâu 60 cor., 5 șin. cucuruz 50 cor., 3 stângeni de lemne 30 cor., suma venitelor e 440 cor., conferința 10 cor.; scripturistica 8 cor.; cvartir și grădină, ear pentru încălzirea saiei de învățământ 3 st. de lemne separat.

3. **Cama** cu 500 cor. în bani, usufructul a 7 jugh. de pământ; 12 m. de lemne, pentru conferință 8 cor.; scripturistica 6 cor., cvartir și grădină.

4. **Govoșdia**, cvartir și grădină, 360 cor. în bani, 8 stenge de lemne pentru școală și învățător, pentru conferință 8 cor., scripturistica 6 cor. Suma venitelor computabile e 400 cor.

5. **Ignești**, cvartir și grădină, în bani 200 cor., 5 șin. grâu, 5 șin. cucuruz, 32 m. lemne pentru sală și învățător, usufructul pământului inv. prețuit în 30 cor. conferința și scripturistica după preliminar. Suma venitelor computabile 352 cor.

6. **Luguzău**, cvartir și grădină; 300 cor. în bani și naturalele cu lemne, computeate în bani 149 cor. suma venitelor e 449 cor.

7. **Minea** d, cvartir și grădină, 200 cor. în bani, 43 Hl. grâu; 43 Hl. cucuruz; 4 st. de lemne; 2 măs. fasole, venite cantorale circa 20 cor., 2 jugh. pământ estravilan. Suma venitelor e 411 cor.

8. **Măneasa**, Suma venitelor e 320 cor. în bani, apoi pentru conferință și scripturistica 10 cor., ear cvartir grădină și lemne în natură.

9. **Mustești**, în bani 181 cor. 4 st. lemne, bucate în preț de 120 cor., 1/2 sesie pământ, venitele cantorale, cvartir și grădină, recumpărarea fânului 15 cor. conferență și scripturistica 20 cor.

10. **Nădălbesti**, în bani 120 cor., 6 șin. cucate, 4 st. de lemne toate computeate la olaltă dau 212 cor., cvartir și grădină.

11. **Neagra**, în bani 200 cor., 4 st. de lemne 32 cor., bucatele prețuite în 92 cor., suma totală 324 cor. și cvartir cu grădină.

12. **Păiușeni**, în bani 330 cor., lemne în preț pe 48 cor., conferința și scripturistica 30 cor. Toate laolaltă dau suma de 408 cor. și cvartir cu grădină.

13. **Ramna**: 92 cor. în bani, 5 șin. grâu, 5 șin. cucuruz, 8 st. de lemne pentru sală și învățători, 2 jugh. pământ arător, scripturistica 4 cor., conferința cor., venitele cantorale și cvartir cu grădină. Venitele computabile dau suma de 472.

14. **Revetiș**, salar în bani cu filia Cociuba 360 cor. 5 șin. grâu, 5 șin. cucuruz, 6 st. de lemne și pentru încălzirea saiei; usufructul unui jugh. de pământ, conferența 16 cor., scripturistica 4 cor., cvartir și grădină.

15. **Roșia**, 240 cor. în bani, 5 șin. grâu, 5 șin. cucuruz, 8 st. de lemne și pentru sala de învățământ, conferența 10 cor., scripturistica 6 cor., grădină, ear cvartir până la zidirea școalei va esarênda parochia. Venitele computabile dau suma de 380 cor.

16. **Selegeni**, 200 cor. în bani, 5 șin. grâu, 5 șin. cucuruz, 8 st. de lemne și pentru încălzirea saiei de inv. scripturistica 6 cor., conferența 10 cor., 2 măs. păsulă, cvartir și grădină. Venitele se compută cu 388 cor.

17. Slatina, 200 cor. bani, bucate compute în 100 cor., și lemne în natură, cvartir cu grădină. Venitele computabile dau suma de 320 cor.

18. Susanii, în bani 160 cor., 6 șin bucate, 4 st. de lemne, 2 măs. păsulă, conferența și scripturistica 16 cor. cvartir și grădină. Venitele computabile sunt 264 cor.

19. Voivodeni 200 cor. bani și lemne în preț de 64 cor. de tot 264 cor., apoi cvartir și grădină ear pentru conferență 24 cor. și scripturistica 12 cor.

Sarcinile publice le vor suporta cei aleși.

Dacă stațiunile se vor pute îndeplini cu învățători evalificați salarele se vor întregi dela suma indicată în acest concurs până la cea prescrisă prin lege, prin ajutoare dela stat, de unde se vor esopera și eventualele cvinevenale.

Reflectanții sunt indatorați a se presenta în una din Duminecile s'au sêraătorile următoare, în s. biserică a parochiei, la care au recurs, ear recursele ajustate conform prescriselor și en declarațiunea, că decând își formează drept la cvinevenal, vor avea a le substerne, adresate respectivului comitet parochial, subscrisului în Buteni (N.-Buttyin) Aradmegye) în conțelegere cu: IOAN GEORGIA m. p. ppresbiter, inspect. școl.

—□—

3—3

Pentru vacantul post de paroch din **Crivobara** tractul Belințului, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. O sesiune parochială stătătoare din 32 jugere pământ arător; 2. Intregire dela stat 686 cor. 08 fil., intruna cu relutul de cvartir; 4) Stolele usuate, anume: a) dela o cununie 2 cor., b) dela botez 4) fileri, c) dela înmormântare de copil până la 7 ani o coroană 20 fil., dela 7 ani în sus 2 cor., ear cu intrare în sf. biserică 3 cor., pentru o stare 40 fil., pentru un stilp 2 cor. și pentru predică funerară 2 cor.; d) pentru slujirea pomenei 20 fil. de cap, asemenea și pentru slujirea hainelor de pomană 20 fil. de rënd; e) pentru sfințirea unei case noauă 1 cor., ear pentru sfințirea unei vechi 40 fil.; f) pentru sfințirea unei fantăni 1 cor.; g) pentru o liturgie pentru vii 40 fil., la morți asemenea; h) pentru slujbă la bolnavi 20 fil.; afară de slujba marelui Vasilie, care e 80 fil.; i) un estras 2 cor. și o coală de informațiune familiară 4 cor.

Reflectanții la acest post, petițiile lor, instruate conform legilor în vigoare, aă se le aștearnă comitetului parochial, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț (Bélinez, Temesmegye), în terminul concursual și sunt poftiți a se presenta într'o Duminecă sau într'o sêrbătoare în sf. biserică din Crivobara, spre a-și arêta desteritatea în ritualii și eventual în oratorie.

Comitetul parochial.

Belinț, în 23 Iulie (8 August) 1903.

În înțelegere cu mine: GERASIM SÊRBU, protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru întregirea definitivă a postului de învățător din **Budinț**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 600 cor.
2. Pentru lemne 36 cor.a(numai pentru sine.)
3. Pentru conferențe 10 cor.
4. Pentru scripturistica 10 cor.
5. Dela fie-care înmormântare unde va fi poftit câte 1 cor.

Afară de acestea are locuință liberă cu 2 chilii și bucătărie, apoi grajdii pentru vite și grădină lângă locuință de 800 □

Alesul învățător, fără altă remunerațiune, va avea să facă serviciile cantorale și să instrueze elevii din școala de repetițiune.

Reflectanții vor avea să-și aștearnă petițiile lor, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parochial, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț (Bélinez, Temesmegye), în terminul concursual, în care sunt poftiți a se presenta odată și în sf. biserică din Budinț, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

Belinț, în 22 Iulie (4 August), 1903.

În înțelegere cu mine: GERASIM SÊRBU, protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala nouă din comuna **Seleuș-Cighierel** se publică concurs cu termin de alegere pe **24 Aug.** st. v. 1903.

Emolumentele sunt: a) salariul în bani gata 500 cor.; b) $\frac{1}{4}$ sesiune de pământ arător; c) cvartir liber cu intravilan și o cănepiște; d) 8 orgii lemne, din care se va încălzi și școala; e) pentru scripturistica 20 cor.; f) curatoratul 20 cor.; g) pentru conferențele învățătoarești căraușie și diurne de zi; h) dela înmormântări 1 cor. 20 fil., cu liturgie 2 cor.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite recursele instruite cu documentele de evalificațiune oficiului protopresbiteratului din Ienopolea (Borosjenő) și până la terminul de alegere a se presenta în vr'o Duminecă la biserică, spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Cei cu pregătiri pentru instruirea corului vocal vor fi preferiți.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: CONSTANTIN GURBAN, protopresbiter.

—□—

3—3